

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 11 kwietnia 2011 r.

DL-P-I-071-16/11/5
UHP: 110412-00547
BM-I-071-20/11/3

P. J. Kwieciak
SEKRETARIA
Biura Ewaluacji
Wpłynęło dn. 13.04.11
nr. 3300

Pani

Grażyna Anna Sztark

Wicemarszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Senat Rzeczypospolitej Polskiej

W związku z oświadczeniem pana senatora Ryszarda Knosali przekazanym pismem z dnia 10 marca 2011 r., nr BPS/DSK-043-3418/11, w sprawie stosowania w postępowaniu przygotowawczym środka zapobiegawczego określonego w art. 276 Kodeksu postępowania karnego wobec adwokata, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) problematykę środków zapobiegawczych reguluje w art. 249-277.

Zgodnie z art. 276 k.p.k. tytułem środka zapobiegawczego można zawiesić oskarżonego w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu albo nakazać powstrzymanie się od określonej działalności lub od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów.

Należy podnieść, że stosowanie środków zapobiegawczych wobec oskarżonego (podejrzanego), a więc wobec osoby, której postawiono zarzut popełnienia przestępstwa, możliwe jest tylko wówczas, gdy zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo popełnienia przez nią przestępstwa (art. 249 § 1 k.p.k.).

Ponadto warunkiem orzeczenia tego środka jest to, by zawód, w którego wykonywaniu podejrzany ma być zawieszony, miał związek z zarzucanym mu przestępstwem (por. R.A. Stefański: Środki zapobiegawcze w nowym Kodeksie postępowania karnego, Warszawa 1998 r. s.168). Z powyższego wynika, że zastosowanie w stosunku do podejrzanego będącego adwokatem środka zapobiegawczego w tej postaci będzie

miał miejsce tylko wówczas, gdy zostanie mu przedstawiony zarzut popełnienia przestępstwa bezpośrednio związanego z wykonywaniem przez niego zawodu.

Z tego właśnie względu wydaje się, że ten środek zapobiegawczy ma również pozaprocesowy charakter i ma zapobiegać ponownemu popełnieniu przez oskarżonego takiego samego przestępstwa.

Te restrykcyjne przesłanki zastosowania przedmiotowego środka zapobiegawczego podlegają w toku postępowania przygotowawczego kontroli sądowej zgodnie z art. 252 § 2 k.p.k. Na postanowienie prokuratora o zastosowaniu środka zapobiegawczego z art. 276 k.p.k. przysługuje zażalenie do sądu, który ma obowiązek rozpoznać zażalenie niezwłocznie, badając zasadność, celowość i niezbędność stosowania środka.

Wyklucza to zatem możliwość dowolnego posługiwania się przez prokuratora tym instrumentem procesowym. Wyjątek dotyczący wyłącznej kompetencji sądu do stosowania środka zapobiegawczego został uczyniony jedynie do tymczasowego aresztowania (art. 250 § 2 k.p.k.), co łączy się z jednoznacznym wymogiem przewidzianym przez art. 41 ust. 3 Konstytucji, w odniesieniu do pozbawienia człowieka wolności.

W tej sytuacji nie wydaje się uzasadniony podnoszony w oświadczeniu postulat rozszerzenia kognicji sądu w tym zakresie, zwłaszcza że każdy środek zapobiegawczy, nie tylko zawieszenie w czynnościach zawodowych, łączy się ze swej istoty z ograniczeniem określonych praw i wolności jednostki. Brak jest również podstaw do wprowadzenia zmian w zakresie właściwości sądu, gdyż z nieprawidłowej praktyki stosowania prawa nie można wyciągać wniosku o merytorycznej wadliwości samej regulacji.

Nie wydaje się również słuszne stwierdzenie, że adwokat przeciwko któremu toczy się postępowanie karne jest „przeciwnikiem procesowym” prokuratora. To potoczne określenie można odnieść tylko do realiów kontradyktoryjnego sporu sądowego, w którym prokurator pełni funkcję oskarżycielską, a adwokat prowadzi obronę oskarżonego przeciwko wysuniętym w stosunku do tego ostatniego zarzutom. Nie jest przecież możliwe zastosowanie przez prokuratora (jak również

i przez inny organ) w stosunku do obrońcy w takim procesie jakiegokolwiek środka zapobiegawczego.

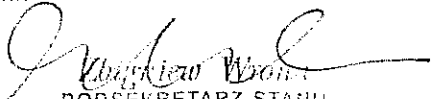
Postanowienie o zawieszeniu w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu powinno zostać przekazane stosownym organom (np. organom samorządu zawodowego) i wyraźnie wskazywać zawód lub stanowisko, którego zawieszenie dotyczy. Niezależnie od tego w ramach nadzoru, o którym mowa w art. 256 k.p.k., organ stosujący środek może kontrolować stosowanie się oskarżonego do owych zakazów.

Ponadto, w takich sytuacjach może być stosowane tymczasowe zawieszenie adwokata w czynnościach zawodowych na podstawie art. 95j ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz.1188, z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem „ *Adwokat lub aplikant adwokacki, przeciwko któremu toczy się postępowanie dyscyplinarne lub karne, może być tymczasowo zawieszony w czynnościach zawodowych przez sąd dyscyplinarny w szczególnie uzasadnionych okolicznościach sprawy. Postanowienie o tym zawieszeniu wydaje sąd dyscyplinarny z urzędu bądź na wniosek stron.* ”.

Przedstawiona powyżej procedura wyklucza zatem arbitralność decyzji prokuratora i nadużywanie przez niego środka przewidzianego art. 276 k.p.k. w celu wyeliminowania przeciwnika procesowego, gwarantując jednocześnie przestrzeganie art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Prokuratura jest organem ochrony prawnej i do jej zadań należy strzeżenie praworządności, a w postępowaniu karnym prokurator jest zobligowany do przestrzegania zasady obiektywizmu, co przejawia się m. in. w uprawnieniach do odstąpienia od oskarżenia czy wniesienia środka odwoławczego na korzyść oskarżonego.

Mając na uwadze powyższe argumenty należy uznać, że zawarty w oświadczeniu pana senatora Ryszarda Knosali postulat stworzenia warunków do zachowania bezstronności organów przy podejmowaniu decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych jest spełniony, i nie wymaga podejmowania działań legislacyjnych w tym zakresie.

Z wyrazami szacunku,
z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

PODSEKRETARZ STANU